

FARUK DUMAN

VE BİR PARS,
HÜZÜNLE
KAYBOLUR

ROMAN

FARUK DUMAN
VE BİR PARS,
HÜZÜNLE
KAYBOLUR

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1420-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

FARUK DUMAN
VE BİR PARS,
HÜZÜNLE
KAYBOLUR

ROMAN

Faruk Duman'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Seslerde Başka Sesler, 1997

Av Dönüşleri, 1999

Nar Kitabı, 2001

Pîrî, 2003

Keder Atlısı, 2004

Kırk, 2006

Sencer ile Yusufçuk, 2009

Adasız Deniz, 2010

İncir Tarihi, 2010

Baykuş Virane Sever, 2013

Köpekler İçin Gece Müziği, 2014

FARUK DUMAN, 1974'te Ardahan'da doğdu. Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden mezun oldu. *Av Dönüşleri*'yle 2000 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, *Keder Atlısı*'yla 2004 Haldun Taner Öykü Ödülü'nü, *Adasız Deniz*'le 2011 Memet Fuat Demirel Ödülü'nü, *İncir Tarihi*'yle de 2011 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazandı. Can Yayınları'nda editör.

1974'te, Beypazarı'nda vurulan
son Anadolu Parsı'na adanmıştır.

“On üçüncü yüzyılın son yıllarında yaşayan bir leopar, sabahın şafağından akşamın alacakaranlığına kadar birkaç kalas, birkaç demir parmaklık, durmadan değişen erkek ve kadın yüzleri, bir duvar ve belki de kuru yapraklarla dolu taş bir yalak gördü. Sevgiyi ve yırtıcılığı, avını parçalamanın harlı zevkini, geyik kokuları getiren rüzgârı özlediğini bilemedi, bilemezdi. Gene de içinde bir şeyler tıkandı, bir şeyler isyan etti ve Tanrı ona rüyasında şunları söyledi: ‘Kullarımdan biri seni şu kadar kere görsün ve seni evrenin düzeninde yeri önceden belli bir şiiirde bir suret ve simge olarak kullansın, diye bu hapishanede yaşayacak ve öleceksin. Şimdi tutsaksın ama şiiire bir sözcük katmış olacaksın.’”

J.L. BORGES
Yolları Çatallanan Bahçe
“Cehennem, 1, 32”

1.

Öğleden önce, açlıkla böyle kıvranıp duracağıma kalkıp eve döneyim, dedim. Bulduğum tepeden görünüyordu ev. Uzakta iri, turuncu bir ceviz gibi duruyordu. Hele cenazeden sonra... Rüzgâr estikçe, öyleydi ki, bu turuncu ceviz çatlayıp açılacaktı sanki. Hava ansızın serinlemişti. Herhalde sis çöküyordu. Gözlerimi kısarak baktım eve. Sis yavaş yavaş iniyordu. İlk, annemin ocağı yaktığını düşündüm. Öyleyse, ki olabilir. Annem derin öğle uykusundan uyanıp ocağı yakmış. Hatta alev yeni yeni kızarıyor, kıvılcımlar cansız birer serçe gibi sağa sola uçuşup. Saman, alev almış olabilir. Yine de, bulgurun pişmesi zaman alacaktır. Dedim ki içimden, o vakte kadar ben de elbet giderim.

Dizlerime baktım; diken uçları görünüyordu, ıslak, sararmış otlar yapışmıştı, silkeledim. Boynuma girmiş bir karıncayı aldım. Saçlarıma biriken tozu dağıttım. Derken ayaklarıma baktım. Çizmelerime. Nedense onlara uzun uzun baktım, sanki yolu ben değil, onlar gidecek. Gülümsedim. Keratalar. Koca ormanı geçeceksiniz, dedim. Yeniden geçeceksiniz. Nice ki çizmeye yol gerek. Hele böyle tatlı bir yaz sonu, ne güzel olacak.

Sonra dizlerime dek yükselmiş otun içinden yokuş aşağı inmeye başladım. Havada tatlı bir serinlik vardı.

Kuş sesleri yükseliyordu topraktan. Belki taşların içinde toprak rengi kanatlar belirliyordu. Bir yürek gürültüsü, bir korku işareti. Oysa insan yeryüzünün bunca korkuyu nasıl olup da taşıyabildiğini asla anlayamaz. Elbette, bu korkunun yükselişini, böylece vücudunun bir yerinde, bir uzuv gibi aklınca yaşamaya başladığını...

Daha önce, yani ben gidip düşmanla savaştan önce, kışlaya teslim olmadan yani, hem kuşların yerini bilirdim, hem yuvaları bir bir sayardım. İşte şurada bir serçe ailesi bulunurdu, burada keklıklar kol geziyordu. Yolu nasılsa buralara düşmüş bir yabık, uykusu kaçmış bir baykuş. Ki, kendimi ormana adamış da sayılmazdım. Ama insan zamanla yeteneklerini kaybediyor. Bunun nasıl olduğunu, olabildiğini bilmiyorum. Ama gün geliyor, yaşam derin bir uçurumla ikiye bölünüyor. Bir boşluk. Uzak bir yere gidiyor; daha önce hiç görülmemiş şeyler görülüyor orada...

Yine de, yer kuşlarını sanki anımsıyorum. Ağızlarında toprak yuvalar taşıyan o yampiri cüceleri. Bunlar ki, nasıl korkuyla titrek... Üstelik, yaşamlarını bu korkuyla geçirmek için adeta can atarlar. Endişeye bayılırlar. Arkalarında bir endişe duvarı bulunur, bu duvar korur onları ne de olsa. O zamanlar, ben daha küçük bir çocukken, bunların birer uçamaz nesne olduklarını bilmiyordum tabii. Öfkeleniyordum hatta. Uçsana, uçup gitsene. Öyleyse bu kanatların ne işe yaradığını kim söylesin?

Evet, otların arasından işte bunların sesi geliyordu. Aralarında fısıldaşıyor, meğer beni yolcu ediyorlardı. İnerken, uzanıp yattığım ot çukuruna baktım. Ezilmiş, benim biçimimi almış. Ayak uçlarına vardıkça belirsizleşmiş bir çukur.

Bayırı indiğim zaman, ileride, ormanın başladığı yerde bir kıpırtı hissettim. Pekâlâ bir karaltı geçmişti. Bir gölge. Fakat bu gölge, ben başımı kaldırıp kendisine baktığım zaman kaybolmuştu.

Ormanda göz dolanır, diye geçirdim içimden. Bu, ninemin laflarından biriydi. Ormana fazla gitme, diye tuttururdu ninem, ormanda göz dolanır. Peki bu göz, olursa, nasıl bir gözdür nine, diye sorardım. Ne bileyim, diye anlatırdı: sade bir göz. Renksiz, avuçsuz bir göz. Mesela yalnızca bir göz. Kimseye ait olmayan bir uğursuz. Bunu, gerçekten de gördüğünü, bunun görüldüğünü söylerdi. Hem de kaç defa. Sözgelimi, Kara Halil bunu görmüştü, Enişte Servet de görmüştü. Sonra çocuklardan Resim görmüştü. Hem belki en iyi o anlatmıştı gözü.

Resim, zalim bir çocuktur. Çok güzel anlatırdı. Bir keresinde demişti ki, ormana azıcık girecek oldum, nine, ama azıcık, öyle ki yalnızca ayak ucumu soktum, bir de ne göreyim: Meğer, düşmekte olan bir yaprak vardı. Yapraktır, deyip oralı olmadım ama sonra bunun pis pis sırtığını anladım. Derken başımı kaldırdım; havada öylece duruyordu ve kabuğu soyulmuş bir yumurta gibiydi. Boşlukta durmuş bana bakıyordu. Hemen ayağımı geri çekmekle yeniden bir yaprağa dönüştü ve yine süzülerek aşağıya düştü.

Tedirgin, ormana girdim. Uğultu burada, daha ilk adımda artıyordu. Cırcırböcekleri, sürtünen tavşanlar, kaplumbağaların aheste yürüyüşü, yılanların bir ağıtı andıran sürünüşü... Yaprakların hışırtısı sonra. Yaprak, yelsiz nasıl hışırdıyor, diye sordum kendime. Yaprığın işi hışırdamak. Toprak nasıl zamansız yumuşuyorsa, yaprak da öyle, diye düşündüm. İçimden tüm ormanı kucaklamak geliyordu. Eskiye göre –kasabada geçirdiğim çocukluk günleri, kente yüksek okul için elimde cılız bir bavulla gidişim, hastalığım, okulu bırakmak zorunda kalışım, sonra o zalim askerlik– daha mı seviyordum şimdi ormanı? Buna yanıt bulmak zor. İnsan bir şeyi yitirince –evet, orman artık yitirilmiş sayılır benim için– eski zamanlara yanyor.

Resim, sözgelimi, bana benzemezdi. Çakısını kula-

ğının arkasında taşırdı. Bununla dal yontar, tavşan yüzer, yılan avlardı. Abi, derdi, sen okumuş adamsın, mesela bu çakının nasıl bir şey olduğunu bilmen gerek. Bu senin okulda hiçbir işine yaramasa da burada insanın eli ayağı oluyor. Resim, elsiz ayaksız kalmadan önce söylerdi bunları, ormanda bir şey, bir canavar tarafından parçalanmadan önce. Ve ninem de ormanda dolanan gözü anlata anlata bitirmeden. Orada, ormanın kıyısında sonsuzca uzanıp gitmeden.

Derken, gölgeyi bir daha gördüm. Karaltı, bir hız erbabıydı sanki, bir kumarbaz. Beni sürüklemek istiyordu. Birden, onu bir gölge değil, bir nesne olarak görmek istedim. Tuhaf bir arzu hissettim. Bir zaman, belirip kaybolduğu yana baktım, sanki onu büyülemek istiyordum. İnsan bir gölgeyi nasıl olup da büyüleyecek? Fakat, ben yapmıyordum da bana bunu anlayamadığım bir şey yapıyordu sanki. Öylece bir zaman, belirip kaybolmuş karaltıya baktım. Sonra usulca yönümü değiştirdim ve ondan yana döndüm. Korkuyordum. Yine de içimde bana tuhaf bir coşku veren bir merak vardı. Sanırsın yüzlerce yıllık efsaneyi aydınlatacaktım. Gerçekleri ortaya çıkararak bu el değmemiş ormanın kâşifi olacaktım.

Üç adım önümde, bir bastonu andıran bir dal gördüm. Yontulmuş gibi duruyordu. Çıplak, kabuksuz bu dalı almak istedim. Bir adım attım, bir adım daha attım; çizmelerimin otlara sürtünerek çıkardığı seslerden ürküyordum. Eğilip dalı aldığım sırada –almak için ona bakmam gerekiyordu, doğal olarak karaltının görüldüğü taraftan gözlerimi ayırmak zorunda kalmıştım– göz ucumda bir gölgenin yeniden hareket ettiğini anladım. Doğrulup, sopa elimde, yeniden baktım. Çırpınarak yükselen bir dal vardı. Ama altında bir şey yoktu dalın. Sanki boşluk, çalılığı gerip gerip bırakıyordu. Yaklaşmak istedim. Çalı beni kendine çekiyordu sanki. Dönüp beni

eve götürecek patıkaya bakıyor, bir an için elimdeki dalı savurarak yoluma gitmeyi arzuluyor, sonra yeniden beni kendine çeken boşluğa veriyordum dikkatimi. Soluğumu tutmuştum, sanırsın cimri bir kaplumbağa olmakla en küçük tehlikede başımı kabuğuma çekecektim. Ancak ne bende o kabuk vardı ne çalıda kıpırtı.

Bir süre sonra, sessizliğin verdiği güvenle, daha az önce kıpırdamış bulunan çalıya elimdeki dalla dokundum. Sonra biraz daha yaklaştım. Onu göremedim. Yarıldığımı düşündüm. Dalı yere bıraktım, ellerimi belime koyarak bir süre ağaçların köküne dalıp gittim.

Ne için orada öylece durduğumu bilmiyordum. Ama öyle ellerim belimde, ayakta dikilmiş yere bakıyordum.

Sis iyice koyulaşmıştı. Öyle ki, bulutlar aşağıya inmiş, ormanın içine, dallara takılıp kalmış yün yumakları gibi. Herhalde korkunç bir gürültü çıkarıyorlardı. Sisten, çekirgeler korkmuştu, sincaplar. Ağaçkakanlarsa, gagalarıyla dövecek yer bulamıyorlardı. O sırada, ayakta bunları düşündüğüme şaşıyordum.

Derken, bir homurtu duydum. Bir ayının beni izlediğini düşündüm. Öyleyse, bir ayı tutmuş beni izliyorsa, diye geçirdim aklımdan, hiç şansım yok. Dönüp korkuyla homurtuya baktım. Gölge, sisin içinde, ama dev gibi bir gölge, bir kayadan başka bir kayaya atladı. Siste, bunun ne olduğunu anlamam olanaksızdı. Bir an için dehşete kapılarak dönüp patıkaya girdim, var gücümle koşmaya başladım.

Alçak dallar yüzümü yırtıyor, dikenli çalılar ayaklarımı dağlıyordu. Parsın –bunun bir pars olduğunu düşünüyordum– peşimden geldiğini hissediyordum. Hemen hiçbir şeye takılmıyordu. Dalların, çalılarının içinden bir gölge gibi sessiz, kıpırtısız geçiyor, korkunç homurtusuyla onları adeta eritiyordu. Bir ara dönüp ona bakmak istedim. Ama yapamadım. Pars, o koca diliyle ensemini yalı-

yor, boynumu yemeye hazırlanıyordu.

Tam o sırada derenin sesini duydum. Köprüye gidecek zaman yoktu. Dereyi geçmekle canımı kurtaracaktım. Olmadı. Tökezleyen bir ceylan gibi, dizlerim kırılarak yuvarlandım, sulara karıştım.

2.

Gözlerimi açtığım zaman, öbür dünyaya gelmiş olduğumu düşündüm. Koyu, burgaçlanan bir sis vardı. Sisin içinde kıpırdayan, açılıp genişleyen biçimsiz gölgeler dolaşıyordu. Tuhaf, mavimsi bir ışık seziyordum. Arada bir kırbaç gibi yüzüme inen bu ışıktı, gözümü alıyordu. Dizlerimin, sırtımın ağrısını hissedince, babamın söylediklerini anımsadım.

Babam, görmüş geçirmiş bir adamdı. Genç öldü. Ama ağarmış saçları vardı. Yüzünde hep korkunç, koyu bir keder bulunurdu. Ben onun, çocukluğunu geride bırakır bırakmaz, bir gece içinde büyüdüğünü, dünyaya artık bambaşka gözlerle baktığını, böylece o geceden sonra artık bambaşka biri olduğunu düşünürdüm. İnsanın saçlarını ağartan, ama onu yaşamın sonsuz bilgisiyle donatan bir gece; daha önce kimsenin erişemediği sırları insanın gözüne nakşeden bir uyku... Böylece hemen hemen hiç konuşmazdı ve kimseyle tartıştığı da görülmemişti. Kimi zaman türlü haksızlıklara uğradığı olur, bunu hep olgunlukla karşılardı. Düşmanını, olgunluğuyla bozardı.

Evet, işte sırtımın ağrısını hissedince ben bu babayı hatırladım; Cennet'te ağrı yoktur, derdi, Cehennem'de de bedenimiz değil, ruhumuz acı çeker. Ancak, elbette

bu Cehennem ağrısı, dünyanın verdiği acıdan daha fazla değildir.

Bir süre sonra, üşümeye başladığımı hissettim. Ama boynumda bir sıcaklık vardı. Bir el, başımı tutuyordu. O sırada, sisin içinden sızarak gözümü alan ışığın bir kızın gözlerinden yayıldığını anladım. Yaşamımızda böylesi anlar ne kadar da azdır. Doğrusu, bir kızın böyle göz alıcı biçimde ışıldayabildiğini ilk kez görüyordum. Fakat siste bu yüzü seçemiyordum. Yine de gülümsediği, beni incelemek üzere üstüme eğilerek yüzümü süzdüğü anlaşılıyordu.

“Abi,” dedi neden sonra, “uyanıyor, ölmemiş. Gel bak, vallahi uyanıyor, şaşılacak şey.”

Başımı çevirip arkasına baktığı zaman, bir gölge-varlık, bir kutsal ışık gibi görünmez oluyordu. Sanırsın sesler usulca çekiliyor, ormanın, ağaçların keskin çizgileri yumuşayarak. Böylece bir renk, başka bir renge dönüşüyordu. Ama kuşkusuz kırmızı, maviye dönüşeceği zaman ilkin beyaz oluyordu. O sırada yalnızca görmüyor, her şeyi sanki dokunarak algılıyordum. Ve kızın hüznünlü sesini de duymuyor, hafif, yumuşak bir nesne olmakla işitiyordum:

“Bir yeri kırılmış mı acaba? Doktoru çağıralım bence.”

Yine o uğursuz homurtuyu işitiyordum. İşitince, ensemi yalayan o parsı anımsıyor, irkilerek, sanırsın kızın başımı kavrayan küçük eli imkânsız bir yuva, başımı bu ele bastırıyordum. Kız, kan kaybedeceğimden ya da yeniden bayılacağımdan korkuyor olmalıydı. Beni zapt etmeye çalışır gibi bir hali vardı.

O sırada kızın kara bir gölge tarafından yutulduğunu gördüm. Bu iri gölgenin elinde bir tüfek bulunuyordu.

“Sen kalk! Babaaa!”

Kız, başımı dikkatle bıraktı; ot yığınlarından bir yastık yapmıştı bana. Kendimi biraz rahatlamış hissettim.

Konuşmak istiyor ama sesimin çıkmayacağından korkuyordum. Burada, derenin kıyısında, şırıldayan suyun yanı başında, başım bir ot yığınının üstünde, ansızın tüm yaşamımın peşini bırakabileceğimi anladım. Öyle ki, bu birden gerçekleşti; sanki artık acımaz bir etim vardı. Hafifçe gülümsedim. Gördüğümün bir rüya olduğunu, bundan böyle kendimi parsa teslim edebileceğimi düşündüm.

Kız başımı bıraktıktan sonra kenara çekildi. Bu kez abisi eğildi yüzüme doğru. Onu daha iyi gördüm. Otuzuna yaklaşmış, koyu tenli, sakallı biriydi; gür, dağınık saçları vardı. Gözleri o kadar küçüktü ki, ormanda dolaşan gözün bu çocuğa ait olduğunu düşünmekle bir kez daha gülümsedim.

Yine de, o sırada daha çok kızın beni bıraktıktan sonra ayağa kalkışını, bu nedenle yüzünün, saçlarının gittikçe belirsizleşmesini izledim. Hemen alnımda korkunç bir ağrı hissediyordum, bu ağrı nedeniyle doğru dürüst düşünemiyor, gözlerimi de boylu boyunca açamıyordum. Gerçi gözlerimi açtığım sırada nerede olduğumu anlamıştım. Ama başımdaki ağrı, öyleydi ki, nesnelere açıkça bir tayfa, bir gölgeye çeviriyordu.

Çok geçmedi, iriyarı bir adam daha geldi, gelir gelmez eğilip yüzüme dikkatle baktı, beni süzerken tüfeğini oğluna uzattı; bir komutan gibi görünüyordu. Kararlı, güçlü bu komutan, sanki eşkıyanın değil, avının peşindeydi. İz sürüyor, çalıların arasında sinerek dolaşıyor, elbette, ormanı avucunun içi gibi bildiğinden, en küçük bir izi, sözgelimi bir kan damlasını, titreyen bir maymunun iç çekişini, hırlayan bir köpeği. Ve ne kadar uzakta olursa olsun, yakalıyor.

“Karşıdaki kadının oğlu bu,” dedi, “dün gelmişti hani, Allah Allah, ne işi var ki buralarda?” Dönüp kıza baktı, “Sen git,” diye terslendi, “biz onu bırakıp geleceğiz, hadi sen git.”

Kız bir süre yere baktı, sonra dönüp yerden bir şey –bir torba– aldı, böylece sisin içinde kaybolup gitti. Bu benim için bir uyarı oldu sanki; birden gevşediğimi, ama gerçekten ölümü hiç umursamadığımı hissettim. İçime tatlı bir serinlik yayıldı. Dereye yuvarlandığımı da biliyordum, feci şekilde yaralandığımı da anlamıştım. Üstelik, baba, oğluna dönüp dönüp uğursuz şeyler söylüyordu; örneğin, “Sabaha çıkmaz bu adam,” diyordu, “beyin kanaması falan olabilir. Tut şöyle de kaldıralım, fazla sarsma ama, at nerede?”

Bunları söylüyordu, ben de elbette duyuyordum ama kaygılanmıyordum hiç, umurumda bile değildi. Hemen derin bir uykuya dalmak istiyordum. Bir ara, bırakın, burada sessizce uyuyayım, diye bağırdım. Duymadılar. Kıpırdayamadığımı biliyordum ama sesimin çıkmadığını neden sonra anladım. Baba beni koltuk altlarımdan kavradı, oğlan da ayaklarımdan tuttu. Yoğun, çok yoğun, yazarların “kesif” dedikleri türden bir sarmısak kokusu aldım. Siste tek başıma havalanıyordum sanki. Bir toz bulutu gibi yükseliyor ve yavaş yavaş belirginleşmeye başlayan atın sırtına doğru yol alıyordum.

İyice belirginleşene dek, atın neden hiç kişnemediğini bile sormadım kendime. Derken hayvanın titrek sırtına sarılıp tam da istediğim gibi, derin bir uykuya daldım.

Faruk Duman, bugün yazılan edebiyatın niteliğini yükselten dil ve biçim arayışıyla en özgün genç yazarlarımızdan biri.

Faruk Duman'ın yeni romanı *Ve Bir Pars, Hüzünle Kaybolur*'un kahramanı, yüksekokulu yarıda bırakmış, askerliğini yaptıktan sonra, annesinin ölümü üzerine çocukluğunu geçirdiği kasabaya dönmek zorunda kalmış bir genç. Günlerini ormanda gezintiler yaparak, tüm dikkatiyle doğanın sesini dinleyerek geçiriyor. Ta ki bir parsa, bir de çocukluk aşkı Ceren'e rastlayana dek...

Zaman zaman, kendimi onun yerine koyduğum oluyordu. Pars, parçalanmış bir hayvandır. Geceleri ormanda dolaştığı zaman. Vücudunun her bir parçasını, orada onun adına gözlerini dört açınlar diye ormanın dört bir tarafında bırakırdı. Söz gelimi, bir tüy bir çalılığa takılır, hayvanın geçip gitmesinden sonra orada ansızın gözlerini açarak. Karanlığı onun adına süzmeye başlardı. Bu, yalnızca tüyün kendi çabasıyla oluşan bir şey değildi elbette. Her yanıyla görmeye, duymaya, koklamaya alışmış bir parsin, kendi parçalarına verdiği bir armağandı.

Kapak resmi: FRANZ MARC

ISBN 978-975-07-1420-7

9 789750 714207